

Vergaderjaar 2020–2021

30 175

Luchtkwaliteit

R

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 december 2020

Hierbij bied ik u de elfde NSL-monitoringsrapportage¹ aan. De NSL-monitoringsrapportage wordt jaarlijks opgesteld door het RIVM en geeft inzicht in de ontwikkeling van de luchtkwaliteit in Nederland en de voortgang van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (verder: NSL). De NSL-monitoringsrapportage 2020 rapporteert over het jaar 2019 en geeft een prognose voor 2020 en 2030. Deze rapportage treft u in de bijlage bij deze brief².

Het NSL is het samenwerkingsprogramma van de rijksoverheid met decentrale overheden om overschrijdingen van de wettelijk vastgelegde Europese normen voor stikstofdioxide (verder: NO₂) en fijnstof³ (verder: PM₁₀ en PM_{2,5}) op te lossen ten behoeve van het verbeteren van de luchtkwaliteit. Deze normen geven een minimaal beschermingsniveau. Omdat ook onder de wettelijke grenswaarden sprake is van gezondheidseffecten zet ik mij in het Schone Lucht Akkoord (SLA) samen met decentrale overheden in voor een permanente verbetering van de luchtkwaliteit om gezondheidswinst voor alle Nederlanders te realiseren. Concreet is afgesproken om de gezondheidseffecten van luchtverontreiniging uit Nederlandse bronnen met 50% te reduceren in 2030 ten opzichte van 2016. Daarnaast wordt hiermee de kans verkleind dat er nieuwe overschrijdingen plaatsvinden bij eventuele tegenvallende ontwikkelingen, bijvoorbeeld als gevolg van wisselende meteorologische omstandigheden.

Aantal overschrijdingen Europese normen NO₂ en PM₁₀ verder afgenomen

Gedurende de looptijd van het NSL is de luchtkwaliteit in ons land aanzienlijk verbeterd. De concentraties NO₂ en PM₁₀ waaraan de

¹ Ter inzage gelegd bij de Directie Inhoud.

² Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

³ Voor fijnstof gelden twee Europese normen; een etmaalnorm en een jaarnorm.

bevolking gemiddeld genomen wordt blootgesteld zijn sinds 2010 flink gedaald. In het grootste deel van Nederland liggen de concentraties NO₂ en PM₁₀ in 2019 onder de Europese grenswaarden. Dit is het resultaat van zowel lokaal, nationaal en internationaal beleid.

In 2019 werd de grenswaarde voor NO₂ nog overschreden langs een beperkt aantal drukke binnenstedelijke wegen. Het aantal locaties waar RIVM overschrijdingen voor NO₂ berekent, is gedaald van 29 toetspunten in 2018 naar 8 toetspunten in 2019. Nadere analyse⁴ van het door RIVM berekende aantal overschrijdingen in 2019 leidt tot een bijstelling waardoor in totaal 5 binnenstedelijke NO₂-overschrijdingen resterend. Uit de prognoses blijkt dat deze resterende overschrijdingen in Amsterdam en Arnhem naar verwachting in 2020 zullen zijn opgelost.

Voor PM₁₀ geldt dat in 2019 rond veehouderijen overal voldaan wordt aan de PM₁₀-jaarnorm. De etmaalnorm voor PM₁₀ wordt vooral lokaal overschreden op enkele plaatsen in gebieden met intensieve veehouderij. Het aantal door het RIVM berekende veehouderij-gerelateerde overschrijdingen van de PM₁₀-etmaalnorm is (ondanks de invoer van extra veehouderijen) afgenomen ten opzichte van vorig jaar. In 2018 was nog sprake van 64 overschrijdingslocaties veroorzaakt door 47 nabije veehouderijen, in 2019 is dat gedaald naar 25 overschrijdingslocaties veroorzaakt door de concentratiebijdrage van 27 nabije veehouderijen. Nadere analyse door het bevoegd gezag leidt tot een bijstelling van het aantal berekende overschrijdingen voor 2019, waardoor het totaal aantal overschrijdingslocaties uitkomt op 19, veroorzaakt door de bijdrage van 13 veehouderijen.

Voor de berekende PM_{2,5} concentraties langs wegen geldt dat in 2019 overal aan de grenswaarde wordt voldaan.

Aanpak resterende binnenstedelijke NO₂-overschrijdingen

Uit de prognoses voor het zichtjaar 2020 blijkt dat er voor NO₂ naar verwachting enkel nog sprake is van een overschrijding in Rotterdam aan de zuidzijde van de Maastunnel. In 2019 was op deze locatie geen overschrijding. Dit hangt samen met de lagere verkeersintensiteiten tijdens de ombouwfase van de Maastunnel. Uit lokale metingen bij de Maastunnel over de eerste drie kwartalen van 2020 blijkt overigens dat op deze locatie ook in 2020 zeer waarschijnlijk aan de grenswaarde wordt voldaan. In hoeverre dit het mogelijke gevolg is van verminderde activiteit in Nederland en landen om ons heen, als gevolg van de Coronacrisis, is niet bekend. Eventuele effecten van de Coronacrisis zullen meegenomen worden in de NSL-monitoringsrapportage 2021. De gemeente Rotterdam heeft vanaf voorjaar 2020 een verkeersexperiment ingevoerd om de capaciteit van de Maastunnelcorridor stapsgewijs te verminderen. Daarnaast worden alternatieven ontwikkeld, zoals een hoogwaardige openbaar vervoer verbinding op de vrijgekomen rijstroken. Ik blijf in overleg met de gemeente Rotterdam om ervoor te zorgen dat er op deze locatie ook in de toekomst geen overschrijdingen meer zullen plaatsvinden.

Aanpak resterende veehouderij-gerelateerde PM₁₀-overschrijdingen

Ik heb constructief overleg met gemeenten over hun aanpak om de resterende PM₁₀-overschrijdingen door de bijdrage van veehouderijen op

⁴ Dit betreft een controle van de lokale invoerdata door NSL-partners nadat de berekeningen door het RIVM zijn uitgevoerd (bijlage 6A in de rapportage).

te lossen. De verwachting van de gemeenten is dat zij met de betreffende veehouderijen komend jaar tot overeenstemming komen om de PM₁₀overschrijdingen zo snel mogelijk op te lossen, conform de aanpak van de Aanpassing NSL 2018. Gemeenten hebben (op grond van het decentralisatiebeginsel) de zelfstandige bevoegdheid om afspraken te maken of om vergunningen te wijzigen. Daarbij worden zij inhoudelijk en financieel door het Rijk geholpen.

Aantal blootgestelden flink afgenomen

Uit analyses⁵ van het RIVM blijkt dat de achtergrondconcentraties voor NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5} in NL verder zijn afgenomen in 2019 t.o.v. voorgaande jaren. Hierdoor verbetert de gezondheid en neemt de kans op nieuwe overschrijdingen bij eventuele tegenvallende ontwikkelingen af. RIVM heeft berekend dat 540 duizend personen (3% van de inwoners) in 2019 zijn blootgesteld aan concentraties boven de WHO-advieswaarde voor PM₁₀. Dit aantal blootgestelden is flink kleiner dan in 2018; toen was dit rond de 4,2 miljoen inwoners (zo'n 25% van de Nederlandse bevolking). Dit beeld kan als gevolg van wisselende meteorologische omstandigheden⁶ van jaar tot jaar fluctueren doordat de PM₁₀ concentratie op locaties waar veel mensen wonen zich vlak rond de WHO-advieswaarde bevindt. Ik blijf daarom de ontwikkeling van de luchtkwaliteit nauwlettend volgen met de monitoring van het NSL en de gezondheidsindicator onder het SLA.

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat,
S. van Veldhoven-van der Meer

⁵ Grootschalige Concentratie- en Depositiekaarten Nederland, rapportage 2020.

⁶ De meteorologische omstandigheden hadden in 2019 een relatief gunstig effect op de PM₁₀ concentraties in NL.